

Таким образом, для эффективного обеспечения финансово-экономической безопасности на предприятии необходимо разработать и успешно имплементировать соответствующий механизм, который должен включать инструменты, методы и рычаги формирования финансовой безопасности предприятия и систему ее информационно-аналитической составляющей, функционирующую на основании современных информационных технологий.

Ключевые слова: современные информационные технологии, финансово-экономическая безопасность, информационная система предприятия, информационная безопасность.

Тетяна Шматковська. Сучасні інформаційні технології в системі фінансово-економічної безпеки підприємства.

У статті подано трактування фінансово-економічної безпеки, охарактеризовано підходи щодо її оцінювання на підприємстві. У публікації доведено, що під час використання комп'ютерних інформаційних систем на підприємстві виникає необхідність посилення інформаційної безпеки як невід'ємного складника його фінансової безпеки задля недопущення несанкціонованого доступу до конфіденційних інформаційних ресурсів. Оскільки в сучасному інформаційному просторі господарюючі суб'єкти для автоматизації не лише обліково-аналітичного процесу, а й усієї економічної діяльності все активніше використовують сучасні ERP-системи, то налагодження інформаційної безпеки в таких умовах вимагає особливої уваги.

Отже, для ефективного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві потрібно розробити й успішно імплемувати відповідний механізм, який повинен включати інструменти, методи та важелі формування фінансової безпеки підприємства й систему інформаційно-аналітичної складової частини такої безпеки, що функціонує на основі сучасних інформаційних технологій.

Ключові слова: сучасні інформаційні технології, фінансово-економічна безпека, інформаційна система підприємства, інформаційна безпека.

Стаття надійшла в редакцію 24.10.2017 р.

УДК 37.015.6

Олеся Тоцька – кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки

АВС-аналіз бакалаврських освітніх програм Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

У статті проаналізовано 70 бакалаврських освітніх програм Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Для дослідження застосовано АВС-метод, який розбиває початкову множину об'єктів на три підмножини залежно від їх питомої ваги в загальному значенні показника: А – близько 75–80 %; В – близько 10–15 %; С – близько 5–10 %. Оригінальність дослідження полягає в тому, що АВС-аналіз використано щодо такого об'єкта, як університет. Побудовано таблицю з показниками кількості зарахованих студентів першого курсу денної форми навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра у вищому навчальному закладі. Визначено групи А, В, С освітніх програм університету за показником доходу від плати за навчання студентів першого курсу. На основі отриманих результатів сформовано рейтинг 15 факультетів. Для дослідження використано дані за 2017 р. Отримані результати засвідчили, що 37,14 % освітніх програм приносять 79,82 % доходу від навчання першокурсників денної форми навчання. Найбільш популярні серед студентів-платників три факультети (іноземної філології, юридичний, міжнародних відносин), які приносять університету кожен понад 10 % доходу від усіх першокурсників денної форми навчання. Результати дослідження можуть бути застосовані під час планування університетської профорієнтаційної роботи серед учнів випускних класів шкіл і студентів професійних навчальних закладів, рекламних витрат. Подальше дослідження можна провести на основі даних про магістерські програми.

Ключові слова: АВС-аналіз, СНУ імені Лесі Українки, бакалавр, освітня програма, плата за навчання, факультет, рейтинг.

Постановка наукової проблеми та її значення. Одним із популярних аналітичних методів, що використовуються в різноманітних дослідженнях і, зокрема, логістиці, є АВС-аналіз, за допомогою якого визначають ступінь розподілу конкретної характеристики між окремими елементами якої-

небудь множини [1, с. 166]. Він ґрунтується на так званому методі Парето (20/80, «великого пальця»), згідно з яким п'ята частина (20 %) від усієї кількості об'єктів дає зазвичай близько 80 % результатів. А отже, внесок решти 80 % становить лише 20 % [2]. Метод ABC розбиває початкову множину об'єктів на три підмножини, залежно від їх питомої ваги в загальному значенні певного показника (витратах, доході, прибутку тощо): А – близько 75–80 %; В – близько 10–15 %; С – близько 5–10 %.

Аналіз досліджень із цієї проблеми. Огляд публікацій у науковій періодиці показує, що зараз ABC-аналіз найчастіше застосовують для досліджень у фармацевтиці, фармаекономіці (І. М. Алексєєва, А. А. Бабський, О. М. Безугла, О. М. Власенко, А. В. Горілик, Д. В. Горілик, Ю. М. Григорук, Б. П. Громовик, Л. Л. Давтян, А. В. Демчук, Г. В. Загарій, І. В. Клименко, А. А. Котвіцька, О. В. Кононенко, В. В. Нарожнов, М. С. Пономаренко, В. П. Попович, В. В. Страшний, М. Л. Сятиня, Л. А. Устінова) й економіці (А. А. Думназєв, С. В. Качуровський, А. О. Музиченко). Зокрема, цими науковцями схарактеризовано функціональні можливості та принципи роботи програмного забезпечення «Hortor» для проведення інтегрованого ABC/FMR/(XYZ)/VED-аналізу споживання лікарських засобів (ЛЗ) у закладах охорони здоров'я [3], проаналізовано основну номенклатуру ЛЗ для фармакотерапії травматичного шоку [4], оцінено економічну раціональність витрат на лікування хворих на негоспітальну пневмонію на тлі хронічних супутніх захворювань [5], фармакотерапію хворих на кір в умовах стаціонару [6], проаналізовано зареєстровані життєво важливі ЛЗ [7], розглянуто ABC-аналіз як метод управління запасами підприємства [8], ABC-XYZ-аналіз як один з інструментів контролінгу на підприємствах АПК [9], особливості контролю виробничих запасів [10]. Однак у цих публікаціях ABC-аналіз не застосовували до такого об'єкта дослідження, як вищий навчальний заклад, зокрема університет. Саме це завдання й покликана виконати наша стаття.

Мета роботи – проаналізувати бакалаврські освітні програми Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки за допомогою ABC-методу.

Для реалізації цього поставлено й виконано такі **завдання**:

- 1) побудувати таблицю з показниками кількості зарахованих студентів першого курсу денної форми навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра за всіма освітніми програмами ВНЗ;
- 2) визначити групи А, В, С освітніх програм СНУ ім. Лесі Українки за показником доходу від плати за навчання студентів першого курсу;
- 3) сформувати рейтинг факультетів університету на основі отриманих результатів ABC-аналізу.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Улітку 2017 р. СНУ ім. Лесі Українки проводив прийом на навчання в бакалаврат на 15 факультетів за 70 освітніми програмами:

- 1) біологічний (Б) – 4;
- 2) географічний (Г) – 6;
- 3) економіки та управління (ЕУ) – 5;
- 4) іноземної філології (ІФ) – 7;
- 5) інформаційних систем, фізики та математики (ІСФМ) – 8;
- 6) історичний (І) – 7;
- 7) мистецтв (М) – 3;
- 8) міжнародних відносин (МВ) – 5;
- 9) педагогічний (П) – 4;
- 10) психології (Пс) – 2;
- 11) соціальних наук (СН) – 5;
- 12) фізичної культури, спорту та здоров'я (ФКСЗ) – 3;
- 13) філології та журналістики (ФЖ) – 6;
- 14) хімічний (Х) – 4;
- 15) юридичний (Ю) – 1.

Для ABC-аналізу бакалаврських освітніх програм цього ВНЗ побудуємо табл. 1, у якій для кожної з них відобразимо річну вартість навчання, кількість зарахованих студентів першого курсу денної форми навчання, їхній річний розмір плати.

Таблиця 1

АВС-аналіз бакалаврських програм Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Факультет	Спеціальність		Освітня програма	Розмір плати за рік, грн	Кількість зарахованих на 1-й курс д. ф. н.		Сукупний річний розмір плати зарахованих на 1-й курс д. ф. н., грн	Частка в заг. сумі, %	Накопичена частка в заг. сумі, %	Група АВС
	код	назва			державники	платники				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ю	081	Право	Право	19 500	28	72	1 404 000	12,86	12,86	А
ІФ	035	Філологія	Мова і література (англійська). Переклад	18 600	20	40	744 000	6,82	19,68	А
ІФ	035	Філологія	Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика	18 000	20	29	522 000	4,78	24,46	А
МВ	291	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	Міжнародні відносини	17 400	4	28	487 200	4,46	28,93	А
ФЖ	061	Журналістика	Журналістика і соціальні комунікації	18 000	4	23	414 000	3,79	32,72	А
ІФ	035	Філологія	Мова і література (німецька). Переклад	18 000		20	360 000	3,30	36,02	А
МВ	291	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	Міжнародні інформація та суспільні комунікації	17 000		21	357 000	3,27	39,29	А
Г	241	Готельно-ресторанна справа	Готельно-ресторанна справа	16 500	4	20	330 000	3,02	42,31	А
ФКСЗ	227	Фізична терапія, ерготерапія	Фізична терапія, ерготерапія	13 100	5	25	327 500	3,00	45,31	А
МВ	292	Міжнародні економічні відносини	Міжнародні економічні відносини	17 200		18	309 600	2,84	48,15	А
Пс	053	Психологія	Психологія	18 000	6	16	288 000	2,64	50,79	А
ФКСЗ	017	Фізична культура і спорт	Фізична культура і спорт	11 100	15	25	277 500	2,54	53,33	А
І	032	Історія та археологія	Історія, європеїстика, археологія	14 900	6	17	253 300	2,32	55,65	А
Г	242	Туризм	Туризм	16 500	5	15	247 500	2,27	57,92	А
ФЖ	035	Філологія	Мова і література (польська). Переклад	18 000	10	13	234 000	2,14	60,06	А
ФЖ	061	Журналістика	Видавнича справа та редагування	18 000	4	13	234 000	2,14	62,21	А
СН	034	Культурологія	Культурологія	13 800	1	16	220 800	2,02	64,23	А
І	251	Державна безпека	Державна безпека	16 600		13	215 800	1,98	66,21	А

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I	125	Кібербезпека	Інформаційна безпека	16 000	9	13	208 000	1,91	68,11	A
ЕУ	073	Менеджмент	Менеджмент	16600	13	12	199 200	1,83	69,94	A
П	013	Початкова освіта	Початкова освіта	16 500	29	12	198 000	1,81	71,75	A
Пс	053	Психологія	Практична психологія	18 000	8	11	198 000	1,81	73,57	A
Г	106	Географія	Географія	14 900		13	193 700	1,77	75,34	A
ФКСЗ	014	Середня освіта	Фізична культура	11 100	19	15	166 500	1,53	76,87	A
I	014	Середня освіта	Історія, правознавство	14 900	21	11	163 900	1,50	78,37	A
Б	091	Біологія	Біологія	15 800	13	10	158 000	1,45	79,82	A
МВ	291	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	Регіональні студії	17 000		9	153 000	1,40	81,22	B
ЕУ	076	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Економіка підприємства	16 600	7	9	149 400	1,37	82,59	B
ІФ	014	Середня освіта	Англійська мова	18 000	11	7	126 000	1,15	83,74	B
ІФ	035	Філологія	Мова і література (французька). Переклад	18 000		7	126 000	1,15	84,90	B
ЕУ	071	Облік і оподаткування	Облік і аудит	16 600	8	7	116 200	1,06	85,96	B
П	012	Дошкільна освіта	Дошкільна освіта	16 500	21	7	115 500	1,06	87,02	B
I	052	Політологія	Політологія та державне управління	16 000	2	7	112 000	1,03	88,04	B
П	016	Спеціальна освіта	Спеціальна освіта (за нозологіями)	16 500	4	6	99 000	0,91	88,95	B
ІСФМ	122	Комп'ютерні науки	Комп'ютерні науки та інформаційні технології	16 000	24	6	96 000	0,88	89,83	B
I	029	Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	Документаційне забезпечення управління та інформаційно-аналітична діяльність	16 000	19	6	96 000	0,88	90,71	B
Б	014	Середня освіта	Біологія	15 800	9	6	94 800	0,87	91,58	B
ФЖ	014	Середня освіта	Українська мова та література. Світова література	15 800	28	5	79 000	0,72	92,30	B
Г	014	Середня освіта	Географія. Економіка	14 900	24	5	74 500	0,68	92,99	B
Б	205	Лісове господарство	Лісове господарство	14 400	6	5	72 000	0,66	93,65	B
Б	206	Садово-паркове господарство	Садово-паркове господарство	14 400	3	5	72 000	0,66	94,30	B
ЕУ	072	Фінанси, банківська справа та страхування	Фінанси і кредит	16 600	10	4	66 400	0,61	94,91	B

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ФЖ	035	Філологія	Українська мова та література. Світова література	15 800	22	4	63 200	0,58	95,49	С
П	231	Соціальна робота	Орг-тор соц.-пед. д-сті в соціумі, соц. педагог, педагог-організатор	14 600	6	4	58 400	0,54	96,03	С
ЕУ	051	Економіка	Аналітична економіка	16 600	2	3	49 800	0,46	96,48	С
Г	193	Геодезія та землеустрій	Геодезія та землеустрій	15 500	5	3	46 500	0,43	96,91	С
СН	231	Соціальна робота	Соціальна робота	14 600	9	3	43 800	0,40	97,31	С
Х	102	Хімія	Хімія	14 400	3	3	43 200	0,40	97,71	С
Х	161	Хімічні технології та інженерія	Хімічні технології та інженерія	14 400	3	3	43 200	0,40	98,10	С
ФЖ	014	Середня освіта	Польська мова	18 000	10	2	36 000	0,33	98,43	С
М	025	Музичне мистецтво	Музичне мистецтво	14 600	4	2	29 200	0,27	98,70	С
ІСФМ	014	Середня освіта	Інформатика	14 000	9	2	28 000	0,26	98,96	С
ІСФМ	113	Прикладна математика	Прикладна математика	14 000	4	2	28 000	0,26	99,21	С
Г	103	Науки про Землю	Гідрологія	14 900	10	1	14 900	0,14	99,35	С
М	023	Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Образ. мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	14 600	7	1	14 600	0,13	99,48	С
М	024	Хореографія	Хореографія	14 600	3	1	14 600	0,13	99,62	С
ІСФМ	014	Середня освіта	Математика	14 000	15	1	14 000	0,13	99,75	С
ІСФМ	111	Математика	Математика	14 000	10	1	14 000	0,13	99,87	С
СН	054	Соціологія	Соціологія	13 800	2	1	13 800	0,13	100,00	С
ІФ	014	Середня освіта	Німецька мова				0	0,00	100,00	С
ІФ	014	Середня освіта	Французька мова	18 000			0	0,00	100,00	С
ІСФМ	014	Середня освіта	Фізика	14 000	4		0	0,00	100,00	С
ІСФМ	104	Фізика та астрономія	Фізика та астрономія	14 000	11		0	0,00	100,00	С
ІСФМ	105	Прикладна фізика та наноматеріали	Прикл. фізика та наноматеріали	14 000	6		0	0,00	100,00	С
І	027	Музезнавство, пам'яткознавство	Музезнавство, пам'яткознавство, культурний туризм	14 900			0	0,00	100,00	С
МВ	291	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	Політична аналітика	17000			0	0,00	100,00	С
СН	031	Релігієзнавство	Релігієзнавство	13800			0	0,00	100,00	С
СН	033	Філософія	Філософія	13800			0	0,00	100,00	С
Х	014	Середня освіта	Хімія	14400	6		0	0,00	100,00	С
Х	101	Екологія	Екологія	14400			0	0,00	100,00	С

Сформовано автором на основі правил прийому до СНУ ім. Лесі Українки у 2017 р., наказів про зарахування на навчання, наказів про вартість освітніх послуг.

Дані для дослідження візьмемо з правил прийому до СНУ ім. Лесі Українки у 2017 р., наказів про зарахування на навчання, наказів про вартість освітніх послуг.

Також вирахуємо частки кожної освітньої програми в загальній сумі, відсортуємо їх за спаданням, обчислимо накопичені частки й віднесемо програми до одного з трьох класів:

- група А – освітні програми, які приносять високий дохід університету (близько 80 %);
- група В – освітні програми, які приносять середній дохід університету (близько 15 %);
- група С – освітні програми, які приносять низький дохід університету (близько 5 %).

Як бачимо, до групи А нами віднесено 26 (37,14 % від усієї кількості) освітніх програм, на частку яких у загальній сумі доходу від зарахованих студентів першого курсу денної форми навчання припало 79,82 %. До групи В потрапило 16 (22,86 % від усієї кількості) освітніх програм. Їхній внесок у загальну суму доходу становив 15,09 %. І, нарешті, група С об'єднала в собі 28 (40 % від усієї кількості) освітніх програм, частка яких у загальній сумі доходу – 5,09 %.

Отримані результати свідчать про те, що 37,14 % освітніх програм приносять 79,82 % доходу від навчання першокурсників денної форми навчання. Відповідно, 62,86 % освітніх програм забезпечують 20,18 % доходу. Тобто тут співвідношення вийшло не 20/80, а 37/80. На нашу думку, це можна пояснити тим, що попит на ці освітні програми частина абітурієнтів задовольнила за рахунок державної форми навчання.

Далі побудуємо табл. 2, у якій сформуємо рейтинг факультетів СНУ ім. Лесі Українки за показником сукупного річного розміру плати зарахованих на перший курс денної форми навчання.

Таблиця 2

Рейтинг факультетів СНУ імені Лесі Українки

№ з/п	Факультет	Сукупний річний розмір плати зарахованих на 1-й курс д. ф. н., грн	Частка в загальній сумі, %	Рейтинг
1	Іноземної філології	1 878 000	17,21	1
2	Юридичний	1 404 000	12,86	2
3	Міжнародних відносин	1 306 800	11,97	3
4	Філології та журналістики	1 060 200	9,71	4
5	Історичний	1 049 000	9,61	5
6	Географічний	907 100	8,31	6
7	Фізичної культури, спорту та здоров'я	771 500	7,07	7
8	Економіки та управління	581 000	5,32	8
9	Психології	486 000	4,45	9
10	Педагогічний	470 900	4,31	10
11	Біологічний	396 800	3,64	11
12	Соціальних наук	278 400	2,55	12
13	Інформаційних систем, фізики та математики	180 000	1,65	13
14	Хімічний	86 400	0,79	14
15	Мистецтв	58 400	0,54	15

Розраховано автором на основі табл. 1.

Як бачимо, найбільш популярними серед студентів-платників є три факультети (іноземної філології, юридичний, міжнародних відносин), які приносять університету кожен понад 10 % доходу від усіх першокурсників-денників. Частки наступних п'яти факультетів (філології та журналістики, історичного, географічного, фізичної культури, спорту та здоров'я, економіки та управління) перебувають у межах 5–10 % сукупного розміру плати за навчання студентів першого курсу. Решта сім факультетів (психології, педагогічний, біологічний, соціальних наук, інформаційних систем, фізики та математики, хімічний, мистецтв) дають університету кожен менше 5 % доходу від усіх першокурсників-денників.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Проведений АВС-аналіз дав підставу виокремити три групи бакалаврських освітніх програм СНУ ім. Лесі Українки за показником сукупного річного розміру плати зарахованих на перший курс денної форми навчання:

- 1) група А – 26 програм, 79,82 % доходу;
- 2) група В – 16 програм, 15,09 % доходу;
- 3) група С – 28 програм, 5,09 % доходу.

Співвідношення Парето 20/80 у цьому дослідженні не підтвердилося, оскільки виявлено, що 37,14 % освітніх програм приносять 79,82 % доходу, а 62,86 % забезпечують 20,18 % доходу від навчання першокурсників денної форми навчання. Це пояснюється тим, що частина абітурієнтів задовольнила попит на певні освітні програми за рахунок державної форми навчання.

Групи А і С мають майже однакову кількість членів, але розрив між ними становить приблизно 16 разів.

Для популяризації освітніх програм, які потрапили до останньої групи С, університету варто активізувати свою профорієнтаційну роботу серед учнів випускних класів шкіл і студентів професійних навчальних закладів, а також збільшити рекламні витрати. Факультетам, які в рейтингу посідають останні місця, потрібно покращити свою роботу у сфері самореклами, зокрема через соціальні мережі. Водночас деканам цих підрозділів слід переглянути свою цінову політику на освітні послуги в напрямі зменшення, що дасть змогу залучити більшу кількість вступників.

Джерела та література

1. Пономарьова Ю. В. Логістика : навч. посіб. / Ю. В. Пономарьова. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – Київ : Центр навч. літ., 2005. – 328 с.
2. Дудар Т. Г. Основи логістики [Електронний ресурс] / Т. Г. Дудар, Р. В. Волошин. – Режим доступу : <http://pidruchniki.com/1292052250933/logistika/>
3. Горілик Д. В. Інструмент для проведення автоматизованого інтегрованого ABC/FMR/(XYZ)/VED-аналізу [Електронний ресурс] / Д. В. Горілик, А. В. Горілик, В. П. Попович, Б. П. Громовик // Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація. – 2011. – № 3–4. – С. 175–178. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kff_2011_3-4_28.
4. Давтян Л. Л. ABC та VEN-аналіз основної номенклатури лікарських засобів для фармакотерапії травматичного шоку [Електронний ресурс] / Л. Л. Давтян, В. В. Страшний, Л. А. Устінова, В. В. Нарожнов, О. М. Власенко // Проблеми військової охорони здоров'я. – 2011. – Вип. 30. – С. 275–280. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/prvoz_2011_30_43.
5. Демчук А. В. Фармакоеконічний ABC- та VEN-аналізи лікування пацієнтів з негоспітальною пневмонією на тлі супутніх хронічних захворювань [Електронний ресурс] / А. В. Демчук // Biomedical and biosocial anthropology. – 2016. – № 26. – С. 121–124. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bba_2016_26_34.
6. Котвіцька А. А. Оцінка фармакотерапії хворих на кір в умовах стаціонару методами ABC-, VEN та частотного аналізу [Електронний ресурс] / А. А. Котвіцька, О. В. Кононенко // Фармацевтичний журнал. – 2015. – № 6. – С. 3–9. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pharmazh_2015_6_2.
7. Пономаренко М. С. Фармакоеконічні методи VEN-аналізу паралельно з кластерними ABC-аналітичними групами життєво необхідних лікарських засобів (послуг) [Електронний ресурс] / М. С. Пономаренко, Г. В. Загарій, А. А. Бабський, М. Л. Сятиня, О. М. Безугла, І. В. Клименко, Ю. М. Григорук, І. М. Алексеева // Запорожский медицинский журнал. – 2011. – Т. 13, № 3. – С. 89–91. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zmzh_2011_13_3_28.
8. Думназев А. А. ABC-аналіз, як метод управління запасами підприємства / А. А. Думназев, А. О. Музиченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – № 11(2). – С. 7–9.
9. Качуровський С. В. ABC-XYZ аналіз як один з інструментів контролінгу на підприємствах АПК / С. В. Качуровський // Бізнес Інформ. – 2017. – № 7. – С. 160–166.
10. Музиченко А. О. ABC-аналіз як метод управління запасами підприємства [Електронний ресурс] / А. О. Музиченко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». – 2016. – Вип. 249. – С. 319–325. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_econ_2016_249_37.

References

1. Ponomarova, Iu. V. (2005). Lohistyka [Logistics]. Kyiv : Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].
2. Dudar, T. H. & Voloshyn, R. V. (n.d.). Osnovy lohistyky [Basics of logistics]. Retrieved from <http://pidruchniki.com/1292052250933/logistika/> [in Ukrainian].
3. Horilyk, D. V., Horilyk, A. V., Popovych, V. P. & Hromovik, B. P. (2011). Instrument dlia provedennia avtomatyzovanoho intehrovanoho ABC/FMR/(XYZ)/VED-analizu [Instrument for automated integrated ABC/FMR/(XYZ)/VED-analysis]. Klinichna farmatsiia, farmakoterapiia ta medychna standartyzatsii – Clinical pharmacy, pharmacotherapy and medical standardization, 3–4, 175–178. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kff_2011_3-4_28 [in Ukrainian].

4. Davtian, L. L., Strashnyi, V. V., Ustinova, L. A., Narozhnov, V. V. & Vlasenko, O. M. (2011). ABC ta VEN-analiz osnovnoi nomenklatury likarskykh zasobiv dlia farmakoterapii travmatychnoho shoku [ABC and VEN-analysis of the main nomenclature of drugs for the pharmacotherapy of traumatic shock]. *Problemy viiskovoi okhorony zdorov'ia – Problems of military healthcare*, Vol. 30, 275–280. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/prvozhd_2011_30_43 [in Ukrainian].
5. Demchuk, A. V. (2016). Farmakoeconomichnyi ABC- ta VEN-analizi likuvannia patsientiv z nehospitalnoiu pnevmonieiu na tli suputnykh khronichnykh zakhvoriuvan [Pharmacoeconomic ABC- and VEN-analyses of the treatment of patients with community-acquired pneumonia against the background of concomitant chronic diseases]. *Biomedical and biosocial anthropology*, 26, 121–124. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/bba_2016_26_34 [in Ukrainian].
6. Kotvitska, A. A. & Kononenko, O. V. (2015). Otsinka farmakoterapii khvorykh na kir v umovakh statsionaru metodamy ABC-, VEN ta chastotnoho analizu [Evaluation of pharmacotherapy of patients with measles under stationary conditions by methods of ABC-, VEN and frequency analysis]. *Farmatsevychnyi zhurnal – Pharmaceutical journal*, 6, 3–9. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/pharmazh_2015_6_2 [in Ukrainian].
7. Ponomarenko, M. S., Zaharii, H. V., Babskyi, A. A., Siatynia, M. L., Bezuhla, O. M., Klymenko, I. V. et al. (2011). Farmaekonomichni metody VEN-analizu paralelno z klasternymy ABC-analitychnymy hrupamy zhyttievo neobkhdnykh likarskykh zasobiv (posluh) [Pharmacoeconomic methods of VEN-analysis in parallel with clustered ABC-analytical groups of vital medicines (services)]. *Zaporozhskiy medytsynskiy zhurnal – Zaporozhye medical journal*, Vol. 13, 3, 89–91. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zmzh_2011_13_3_28 [in Ukrainian].
8. Dumnaziev, A. A. & Muzychenko, A. O. (2015). ABC-analiz, yak metod upravlinnia zapasamy pidpriemstva [ABC-analysis, as a method of inventory management of the enterprise]. *Ekonomika. Finansy. Pravo – Economy. Finances. Right*, 11(2), 7–9 [in Ukrainian].
9. Kachurovskiy, S. V. (2017). ABC-XYZ analiz yak odyin z instrumentiv kontrolinhu na pidpriemstvakh APK [ABC-XYZ analysis as one of the instruments of controlling at the enterprises of agroindustrial complex]. *Biznes Inform – Business Inform*, 7, 160–166 [in Ukrainian].
10. Muzychenko, A. O. (2016). ABC-analiz yak metod upravlinnia zapasamy pidpriemstva [ABC-analysis as a method of inventory control of an enterprise]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu biosursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriya : Ekonomika, aharnyi menedzhment, biznes – Scientific herald of the National University of bioresources and natural resources of Ukraine. Series : Economics, Agrarian Management, Business*, Vol. 249, 319–325. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_econ_2016_249_37 [in Ukrainian].

Олеся Тоцкая. ABC-анализ бакалаврских образовательных программ Восточноевропейского национального университета имени Леси Украинки. В статье проанализированы 70 бакалаврских образовательных программ Восточноевропейского национального университета имени Леси Украинки. Для исследования использован ABC-метод, который разбивает начальное множество объектов на три подмножества в зависимости от их удельного веса в общем значении показателя: А – примерно 75–80 %; В – примерно 10–15 %; С – примерно 5–10 %. Оригинальность исследования заключается в том, что ABC-анализ применен к такому объекту, как университет. Построена таблица с показателями количества зачисленных студентов первого курса дневной формы обучения для получения образовательной степени бакалавра в высшем учебном заведении. Определены группы А, В, С образовательных программ университета по показателю дохода от платы за обучение студентов первого курса. На основании полученных результатов сформирован рейтинг 15 факультетов. Для исследования использованы данные за 2017 г. К группе А отнесены 26 (37,14 % от всего количества) образовательных программ, на долю которых в общей сумме дохода от зачисленных студентов первого курса дневной формы обучения пришлось 79,82 %. В группу В попали 16 (22,86 % от всего количества) образовательных программ. Их вклад в общую сумму дохода составил 15,09 %. Группа С объединила в себе 28 (40 % от всего количества) образовательных программ, доля которых в общей сумме дохода составляет 5,09 %. Полученные результаты показали, что 37,14 % образовательных программ приносят 79,82 % дохода от обучения первокурсников дневной формы обучения. Наиболее популярными среди студентов платной формы есть три факультета (иностранной филологии, юридический, международных отношений), которые приносят университету каждый более 10 % дохода от всех первокурсников дневной формы. Результаты исследования могут быть использованы при планировании университетской профориентационной работы среди учащихся выпускных классов школ и студентов профессиональных учебных заведений, рекламных расходов. Дальнейшее исследование можно провести на основании данных о магистерских программах.

Ключевые слова: ABC-анализ, СНУ имени Леси Украинки, бакалавр, образовательная программа, плата за обучение, факультет, рейтинг.

Olesia Totska. ABC-analysis of the Bachelor's Educational Programs of Lesya Ukrainka Eastern European National University. The article analyzes 70 bachelor's educational programs of Lesya Ukrainka Eastern European National University. For the study the ABC method is used, which divides the initial set of objects into three subsets

depending on their specific gravity in the total value of the indicator: A – approximately 75–80 %; B – approximately 10–15 %; C – approximately 5–10 %. The originality of the study is that the ABC-analysis was applied to an object such as a university. The table with the numbers of students enrolled in the first year of full-time study forms for obtaining a bachelor's degree in higher educational institution was constructed. The groups A, B, C of the university's educational programs are determined on the basis of income from tuition fees of first-year students. On the basis of the obtained results a rating of 15 faculties was formed. For the study the data by 2017 are used. To group A 26 (37,14 % of the total number) educational programs were allocated, with the share of which in the total amount of income from students enrolled in the first year of full-time education accounted for 79,82 %. In group B, 16 (22,86 % of the total number) educational programs were received. Their contribution to the total income was 15,09 %. Group C united 28 (40 % of the total number) educational programs, the share of which in the total amount of income was 5,09 %. The obtained results showed that 37,14 % of educational programs bring 79,82 % of the income from the training of full-time freshmen. The most popular among students-payers are three faculties (foreign philology, law, international relations), which bring the university every more than 10 % of the income of all freshmen of full-time study forms. The results of the study can be used in planning of university vocational guidance work among students of the graduation classes of schools and students of vocational schools, advertising expenses. Further research can be done on the basis of master's degree data.

Key words: ABC-analysis, Lesya Ukrainka Eastern European National University, bachelor, educational program, tuition fee, faculty, rating.

Стаття надійшла до редакції 02.11.2017 р.

УДК 657.474.5

Мирослава Кулинич – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Лариса Ляшко – викладач Волинського коледжу Національного університету харчових технологій

Методичний інструментарій в аналітичній оцінці результативності

У статті досліджено методи оцінки результативності як інструменти забезпечення гнучкого господарювання. Розглянуто приклади використання традиційних методів аналізу фінансового стану, фінансових результатів і новітнього інструментарію управління поведінкою учасників господарських відносин, за допомогою якого можна оцінити результати діяльності та підвищити ефективність і якість управлінських рішень щодо покращення результативності.

Відсутність інтегрального показника, на основі якого давалася б узагальнююча оцінка результативності господарської діяльності, зумовлює необхідність формування цілісної системи показників та пошуку нових підходів щодо здійснення ефективної економічної діагностики для підвищення результативності функціонування підприємств.

Ключові слова: результативність, методи, оцінка, аналіз, фінансова стійкість, контролінг.

Постановка наукової проблеми та її значення. Суттєвий вплив на рівень економічної самостійності підприємств, його конкурентоздатність та фінансову стійкість мають турбулентність навколишнього середовища, поступова глобалізація ринків і значне посилення конкуренції між господарюючими суб'єктами. Розв'язання проблеми ефективного розвитку компанії можливе завдяки вдосконаленню систем управління результативністю та її оцінюванню. Сучасні методи розробки й підтримки управлінських рішень, їх інформаційне забезпечення дають змогу вдосконалювати класичні підходи та пропонують використовувати новітні управлінські технології.

Мета статті – дослідження методичних інструментів для проведення аналітичної оцінки результативності, а також розроблення пропозицій щодо вибору найоптимальнішого методу оцінки фінансового результату.